

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ДОБРИЧ ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодното провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

През 2019 г. линията на бедност в област Добрич е 417.9 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 43.1 хил. лица, или 25.1% от населението на областта. В страната линията на бедност през 2019 г. е 413.1 лв. средно месечно на лице от домакинство, като под прага на бедност са били 1 586.2 хил. лица, или 22.6% от населението на страната.

1. Основни индикатори за бедност в област Добрич

	2015	2016	2017	2018	2019
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	318.3	318.1	340.3	327.4	417.9
Брой лица под линията на бедност - хиляди	30.1	34.4	33.9	32.4	43.1
Относителен дял на бедните - % от населението	16.5	19.0	19.0	18.4	25.1
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	36.7	43.4	45.7	43.5	43.6
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	26.3	26.8	22.8	23.9	33.0
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	5.4	7.3	8.4	6.6	6.7
Коефициент на Джини ¹	31.4	38.2	41.6	36.0	35.6

В сравнение с предходната година в област Добрич размерът на линията на бедност нараства с 27.6%, а относителният дял на бедното население нараства с 6.7 процентни пункта. За страната показателят линия на бедност нараства със 17.6%, а относителният дял на бедното население нараства с 0.6 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2019 г. показват, че ако в доходите на домакинствата от област Добрич се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 25.1 до 33.0%, или със 7.9 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за област Добрич нараства до 43.6%, или с 18.5 процентни пункта, а за страната нараства до 42.2%, или с 19.6 процентни пункта.

Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните за преобладаващата част от населението, е тяхната икономическа активност и участието им на пазара на труда. За целия

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

период на наблюдение относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица (47.3% за 2019 г.).

Делът на бедните сред заетите лица е 8.9%.

Образователното равнище оказва съществено влияние върху риска от бедност при заетите лица. Най-висок е относителният дял на работещите бедни с основно, начално и без образование - 40.5%. С нарастване на образователното равнище относителният дял на бедните сред работещите намалява приблизително четири пъти за лицата със средно образование. Делът на работещите бедни с висше образование е 0.8%.

Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че бедността е концентрирана сред едночленните домакинства с лице на възраст над 65 години, самотните родители с деца, както и сред домакинства с три и повече деца.

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности, като едноседмична почивка извън дома, посрещане на неочаквани разходи, неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.

През 2019 г. 19.5% от населението на областта живее в материални лишения, докато за страната те са 19.9%.

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

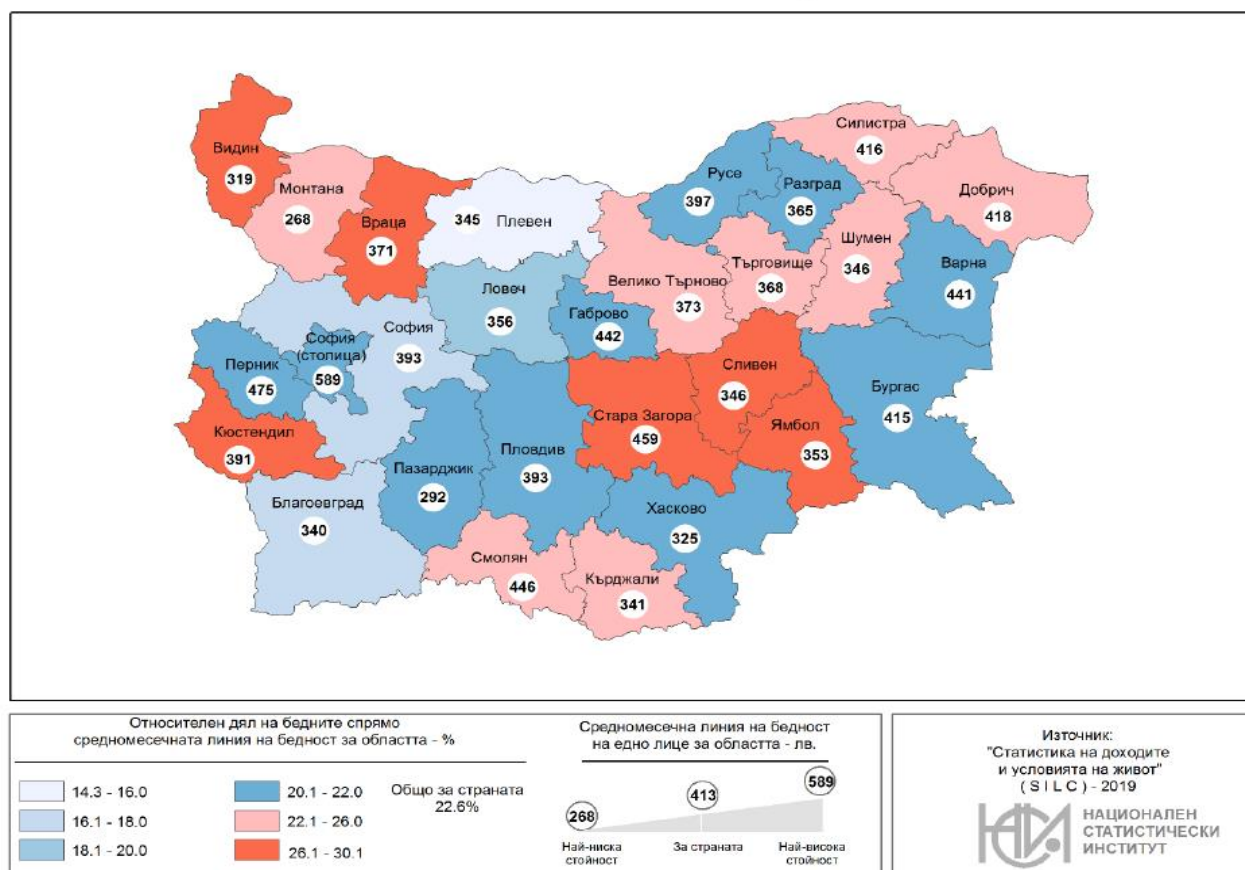
Комбинирането на трите показателя показва, че през 2019 г. 32.5% от населението на област Добрич, или 56.5 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя нараства със 7.7 процентни пункта спрямо 2018 г., повече при мъжете - с 9.8 процентни пункта, в сравнение с жените – с 5.6 процентни пункта.

2. Население в риск от бедност или социално изключване в област Добрич по пол

	2015	2016	2017	2018	2019
Общо - хиляди	74.8	61.6	54.3	43.6	56.5
Относителен дял от населението - %	40.8	34.1	30.4	24.8	32.5
Мъже - хиляди	35.9	29.3	24.8	16.5	24.6
Относителен дял от населението - %	40.0	33.2	28.5	19.3	29.1
Жени - хиляди	38.9	32.3	29.5	27.1	31.8
Относителен дял от населението - %	41.6	35.0	32.2	30.0	35.6

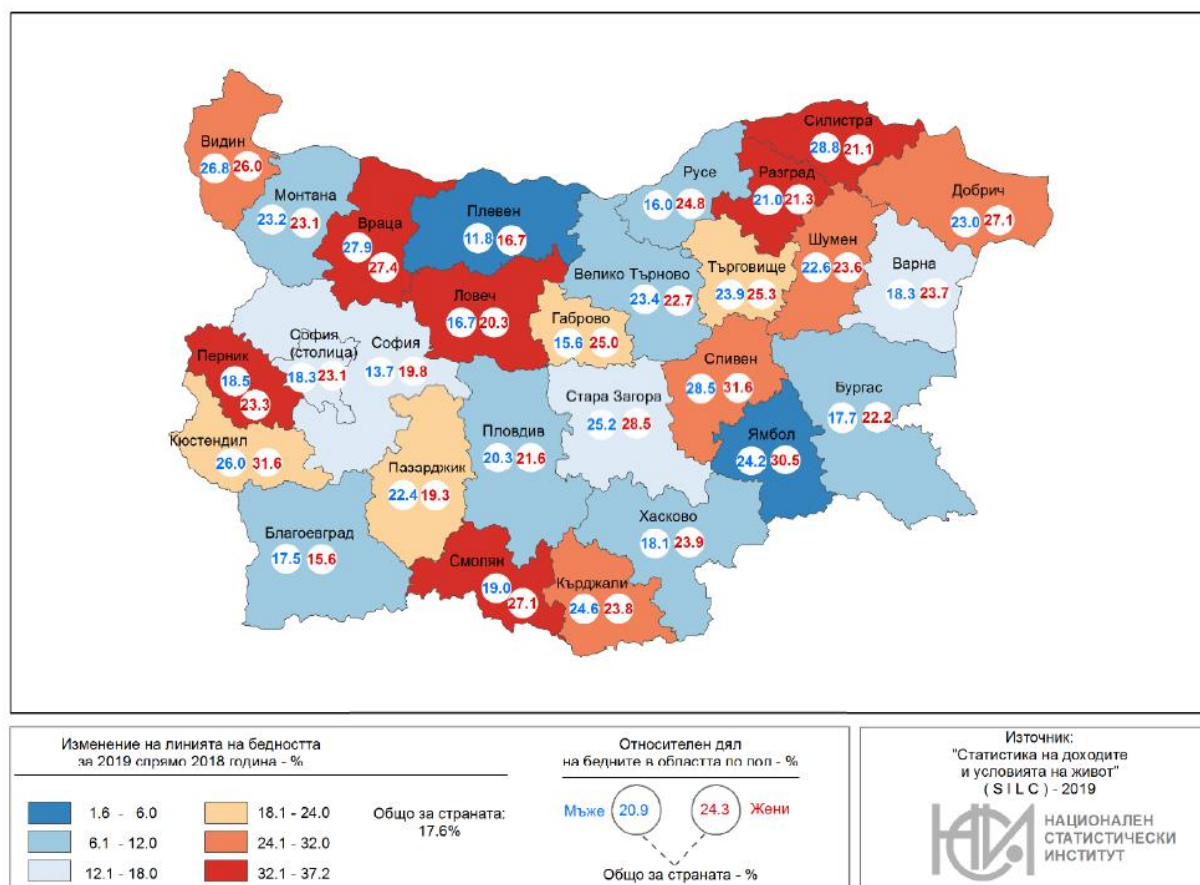
Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2019 година

През 2019 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Пазарджик - съответно 268 и 292 лв., а най-високата - в област София (столица) (589 лв.), следвана от областите Перник (475 лв.) и Стара Загора (459 лева). Област Добрич заема 7-мо място по размер на линията на бедност с 417.9 лв. средномесечно на лице.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Сливен - 30.1%, Кюстендил - 28.8%, Враца - 27.7%, и Ямбол - 27.4%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Плевен - 14.3%, Благоевград - 16.5%, София - 16.8%, и Ловеч - 18.5%.

Фиг. 2. Изменение на линията на бедност и относителен дял на бедните по области и пол

Линията на бедност за 2019 г. нараства спрямо 2018 г. във всички области. С най-голямо нарастване са областите Разград (с 37.2%), Враца (с 34.9%), Ловеч (с 34.7%), Перник (с 34.6%), Смолян и Силистра (с по 33.4%). Най-малко увеличение спрямо предходната година се наблюдава в областите Ямбол (с 1.6%), Плевен (с 5.8%), Пловдив (с 6.6%) и Хасково (с 8.8%).

Област Плевен е с най-нисък относителен дял на бедност за мъжете - 11.8%, а с най-високо равнище е област Силистра - 28.8%. В област Благоевград жените са с най-ниско равнище на бедност - 15.6%, при 31.6% за областите Кюстендил и Сливен.

В областите Габрово, Русе, Смолян, Ямбол, София, Хасково, Кюстендил и Варна относителният дял на жените, живеещи в риск от бедност, е по-голям с повече от 5 процентни пункта спрямо относителния дял на мъжете. В осем области - Монтана, Враца, Велико Търново, Видин, Кърджали, Благоевград, Пазарджик и Силистра, относителният дял на бедните мъже е по-голям от този при жените.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2019 г. включва 8 815 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Образователна степен

За определяне на образователното равнище на родителите е използвана Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011):

- МСКО 0 - Предучилищно образование
- МСКО 1 - Начално образование
- МСКО 2 - Основно (прогимназиално) образование
- МСКО 3 - Средно образование
- МСКО 4 - Професионално обучение след средно образование
- МСКО 6 - Висше образование (бакалавър и професионален бакалавър)
- МСКО 7 - Висше образование (магистър)

МСКО 8 - Висше образование (доктор).

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DV090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на възраст 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на възраст 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на възраст 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на възраст 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на основни показатели през 2019 г. за област Добрич

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност или социално изключване		
Общо	32.5	4.0
Мъже	29.1	4.3
Жени	35.6	4.1
0 - 17 години	44.2	8.3
18 - 64 години	25.9	4.0
65+ години	43.7	5.2
Риск от бедност		
Общо	25.1	4.0
Мъже	23.0	4.2
Жени	27.1	4.2
0 - 17 години	40.3	8.8
18 - 64 години	18.5	3.7
65+ години	33.1	5.4
Материални лишения		
Общо	19.5	3.8
Мъже	20.1	4.1
Жени	19.0	4.0
0 - 17 години	33.7	9.1
18 - 64 години	16.4	3.5
65+ години	16.8	3.7

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	6.5	2.7
Мъже	3.5	2.2
Жени	9.3	3.4
Общо 0 - 17 години	16.2	7.3
Общо 0 - 59 години	8.8	3.7

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в информационна система „Инфостат“.